

Civilrätt, Civilrättsprogrammet
Metodreläsnings

Stockholms
universitet

Critical Race teori del II

Laura Carlson © 2016

Kritik av den CRTsvart-vita binären

- Den misslyckas med att förklara hur den dominerande gruppen kan spela ut de andra minoritetsgrupperna mot varandra.
- I Kalifornien sökte prop. 187:s anhängare röster från afroamerikanerna genom att påstå att mexikanerna skulle ta deras jobb från dem.

Spin-off Movements

- LatCrits (Latinos)
- Asian American Critical Thought
- Critical Race Feminism
- Queer Crit Theory

De uppstår huvudsakligen p.g.a. ovan nämnda kritik.

LatCrits

En av de första som började ta upp kultur och religion i analysen av diskriminering.

Asian American Critical Thought

Har tagit itu med frågan om gottgörelse, särskilt efter behandlingen av japanskamerikaner under och efter andra världskriget.

Critical Race Feminism

Kimberlé Crenshaw – Afroamerikanska kvinnor har en annan verklighet än både vita kvinnor och svarta män. Den måste hanteras.

Global Critical Race Feminism

- Frågan är inte nationell utan global, särskilt när det gäller behandling av kvinnor från olika grupper.
- Våldtäkt som krigsföring.
- Religion och kultur är två viktiga aspekter här.

Queer Crit Theory

Homosexuella behandlas inom vissa grupper på ett annat sätt än inom de europeiska-amerikanska.

Tar särskilt upp sårbarhet när det gäller kultur och religion för homosexuella.

Rörelsen från svart-vit binär till bredare perspektiv

Alla teorierna ovan har bidragit till att andra aspekter tas upp i analysen, inklusive:

- Kultur
- Socioekonomisk status
- Religion
- Medborgarskap

Det i sin tur leder till intersektionalitet som diskuteras under de feministiska rättsteorier.

Etnisk diskriminering i Sverige

Det finns nu sju olika grunder för olaglig diskriminering: kön, etnisk tillhörighet, religion, ålder, sexuell läggning, funktionshandikapp och könsöverskridande identitet.

Arbetsdomstolen – ung. 30 rättsfall hittills – ett fall av olaglig etnisk diskriminering, ett fall av olaglig etnisk trakasseri.

Jfr. Island och Storbritannien.

Post race-ideologi

För tidigt enligt CRT, ett steg tillbaka till liberalism.

■ Jfr. prop. 2007/08:95 s. 119 och 1997/98:KU29

Riksdagen har uttalat att det inte finns någon vetenskaplig grund för att dela in människor i skilda raser och ur biologisk synpunkt finns inte heller grund för att använda ordet ras om människor.

Post race-ideologi

Mot bakgrund därav, och då användningen av ordet ras i författningstexter riskerar att underblåsa fördomar, har riksdagen angett att regeringen dels i internationella sammanhang bör verka för att ordet ras, använt om människor, i så stor utsträckning som möjligt undviks i officiella texter, dels bör göra en genomgång av i vilken utsträckning begreppet ras förekommer i svenska författningar, som inte grundas på internationella texter och, där så är möjligt, föreslå en annan definition (bet.1997/98:KU29, rskr. 1997/98:185).

Post race-ideologi

Regeringen kan konstatera att det står klart att det inte finns någon vetenskaplig grund för att dela in människor i skilda raser. Det finns inte heller ur biologisk synpunkt någon grund för att använda ordet ras om människor.

Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner m.m. (SOU 2015:103)

Enligt kommittédirektiv 2014:115 är utredningens uppdrag att överväga om det straffrättsliga skyddet för transpersoner ska stärkas, om termen könsöverskridande identitet eller uttryck ska ändras i de författningar där den förekommer och om termerna ras och rasmässig ska utmönstras ur lagstiftningen.

Utredningen kom fram till att orden "ras" och "rasmässig" ska utmönstras ur lagstiftningen, men att de ska ersättas med termen "föreställning om ras".

Tillämpning av Critical race-teorier Krogdiskrimineringsfall NJA 2008 s.915

BrB 16:9: En näringsidkare

- som i sin verksamhet diskriminerar någon
- på grund av hans eller hennes ras, hudfärg, nationella eller etniska ursprung eller trosbekännelse
- genom att inte gå honom eller henne till handa på de villkor som näringsidkaren i sin verksamhet tillämpar i förhållande till andra,
- ska dömas för olaga diskriminering till böter eller fängelse i högst ett år...

NJA 2008 s. 915

3 § 1, 9 §, 16 § och 18 § om förbud mot diskriminering (SFS 2003:307).

4 lag – blå/blond, brun/svart, blå/blond, brun svart

Undersökningssyftet påverkar inte behovet av ett avskräckande ersättningsbelopp och gör inte heller en diskriminerande handling mindre förkastlig.

NJA 2008 s. 915

Mot det måste dock ställas risken

- för att allmänhetens stöd för lagstiftningen kan minskas
- om den kommer att uppfattas som ett medel
- för någon enskild
- att genom ett planmässigt och systematiskt förfarande
- berika sig,
- en risk som blir särskilt påtagligt om ersättningen utgår med belopp som överstiger vad som i och för sig kan anses utgöra skälig kompensation för den förnedring som kränkningen medfört.

NJA 2008 s. 918

Det finns vidare anledning att framhålla, att det på ett mer principiellt plan är olämpligt att någon planerat och avsiktligt kan göra förtjänst på annans av samhället önskade handlingar. De senare aspekterna måste anses väga tyngre än de först nämnda.

- Skadestånd sänktes från 20 000 kr till 5 000 kr.
- Vardera parten skall bära sina rättegångskostnader i HD

Critical Race-litteratur

- Carlson, Laura, *Kapitel 11 Critical race-teori i* Korling, Fredric, Zamboni, Mauro, JURIDISK METODLÄRA (2013)
- Wing, Adrien Katherine, *A Critical Race Feminist Conceptualization of Violence: South African and Palestinian Women*, 60 Alb. L. Rev. 943 (1996-1997), tillgängligt via Heinonline, su.se.biblioteket
- Carlson, Laura, *Critical Race Legal Theory in a Swedish Context*, JT 2010-11 Nr. 4.

Medverkande

Laura Carlson – Lärare
Mediepedagog

Inspelat 2016-05-02
Institutionen för data- och systemvetenskap, DSV

